

Medical Peace Work Verkkokurssi 1

Terveysalan ammattilaiset,
konfliktit ja rauha

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Johdatus Medical Peace Work -ajatukseseen

Luku 1: Teoriaa rauhasta ja konflikteista

Luku 2: Medical Peace Work – vastaus väkivaltaiseen konfliktiin

Luku 3: Rauhantaitoja terveystyötä tekeville

Mitä rauha tarkoittaa?

Copyright 2006 Suji®

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Rauhan määritelmiä

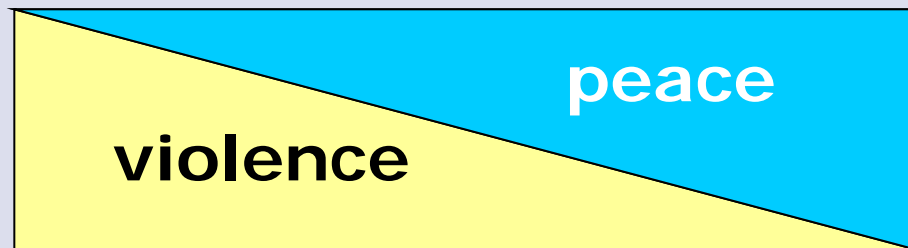
- **Rauhallisuuden tai levollisuuden tila yhteisössä**
  - Yhteiskunnallinen häiriöttömyys
  - Lain tai käytäntöjen takaama turvallisuuden tai järjestyksen tila
- **Vapaus vaivaavista tai painostavista ajatuksista tai tunteista**
- **Harmonia henkilökohtaisissa suhteissa**
- **Yhteisymmärryksen tila tai aika valtioiden välillä**
- **Sopimus sotatoimien lopettamiseksi** niiden välillä, jotka ovat olleet sodassa tai vihanpidossa

(Merriam-Webster Online Dictionary)

Holistinen näkemys rauhasta

1. Rauha väkivallan vastakohtana

- Terveys ↔ sairaus = rauha ↔ väkivalta
- Rauha on suhteellista
- Rauha on subjektiivista
- Rauha lisääntyy kun väkivalta vähenee

Mitä on väkivalta?

WHO:n määritelmä:

Väkivalta on **voiman tai vallan tahallista** käyttöä tai sillä **uhkaamista**, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa hyvin todennäköisesti kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriintymiseen tai perustarpeiden tyydyttämättä jäämiseen. (WHO, 2002:5)

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

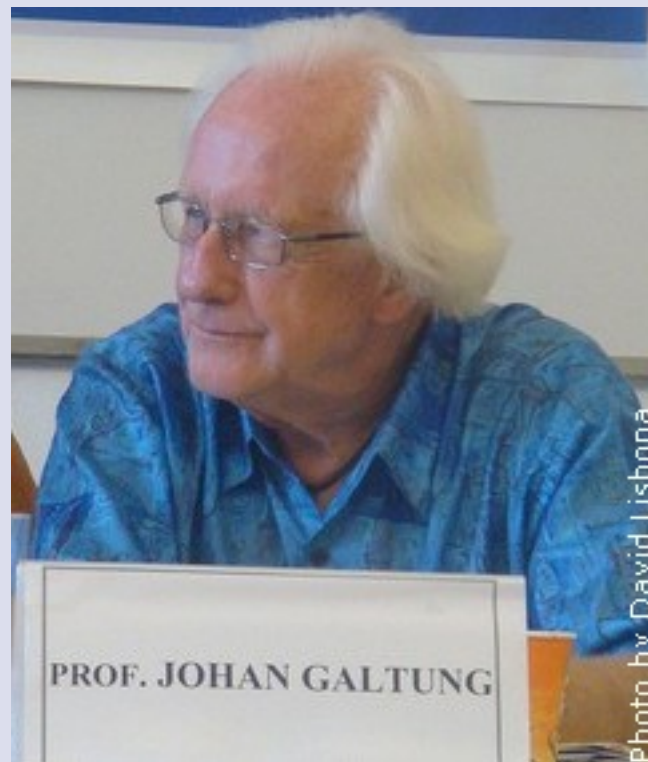
Leonardo da Vinci

Holistinen näkemys väkivallasta

Väkivalta on perustarpeiden tarpeetonta loukkaamista.

(Galtung 1996)

- Tarve selviytyä
- Tarve voida hyvin
- Identiteetin tarve
- Vapauden tarve

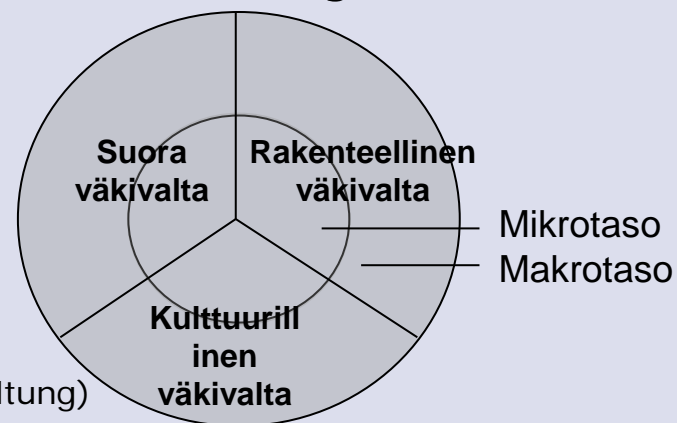
Holistinen näkemys väkivallasta

- **Väkivallan eri muotoja**

- **Suora:** fyysinen tai henkinen voimankäyttö
- **Rakenteellinen:** sosioekonomisessa tai poliittisessa järjestelmässä
- **Kulttuurillinen:** perustelut uskonnossa, ideologiassa, taiteessa, tieteessä tai kielessä

- **Eri tasoja**

- Kollektiivinen, interpersonaalinen ja itseaiheutettu (WHO)
- Mega-, makro-, meso- ja mikro- (Galtung)

Holistinen näkemys rauhasta

- Ei sotaa
- Ei terroria
- Ei ihmisoikeusloukkauksia
- Ei ihmisten välistä väkivaltaa ja itsemurhia
- Yksilöllinen ja sosiaalinen harmonia
  - Kehitys ja oikeus
- Perustarpeiden tyydytys
  - Inhimillinen turva

**Negatiivinen
rauha**

**Positiivinen
rauha**

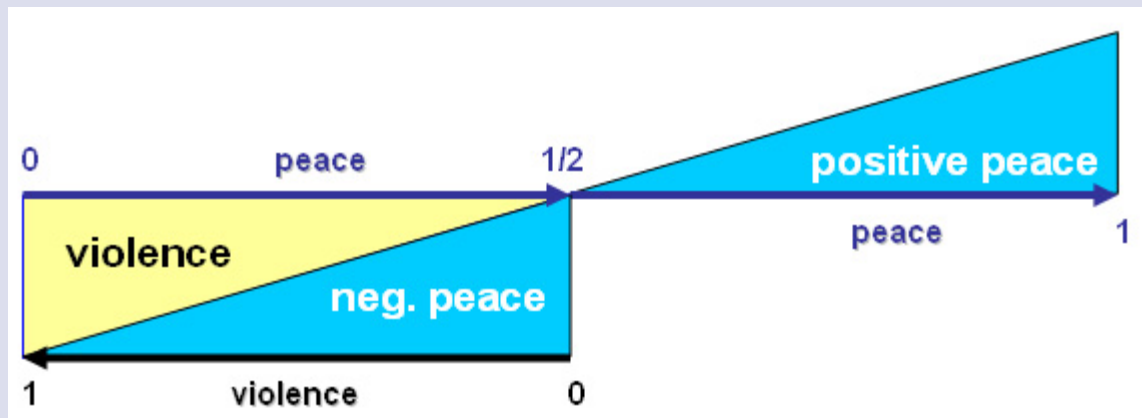

Holistinen näkemys rauhasta

2. RAUHA täydellisen harmonian tilana

TERVEYS ei ole vain sairauden tai vaivan puuttumista, vaan kokonaisvaltaisen fyysisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila. (WHO)

RAUHA ei ole vain väkivallan puuttumista, vaan...

Holistinen näkemys rauhasta

Positiivisen rauhan tyyppioppi

- **Suora rauha**

- rakastavat, sopuisat teot, jotka saavat toisessa aikaan hyvää

- **Rakenteellinen rauha**

- tasavertaiset, horisontaaliset suhteet

- **Kulttuurillinen rauha**

- uskonto, ideologia, tiede, taide ja kieli edistävät suoraa ja rakenteellista rauhaa

(mukailtu, Galtung, 1996:33)

Holistinen näkemys rauhasta

3. Rauha kykynä käsitellä konflikteja

Hyvä terveys: vahva
immuunijärjestelmä ja nopea
palautuminen

Rauha: kyky käsitellä konflikteja
empaattisesti, luovasti ja
väkivallattomin keinoin

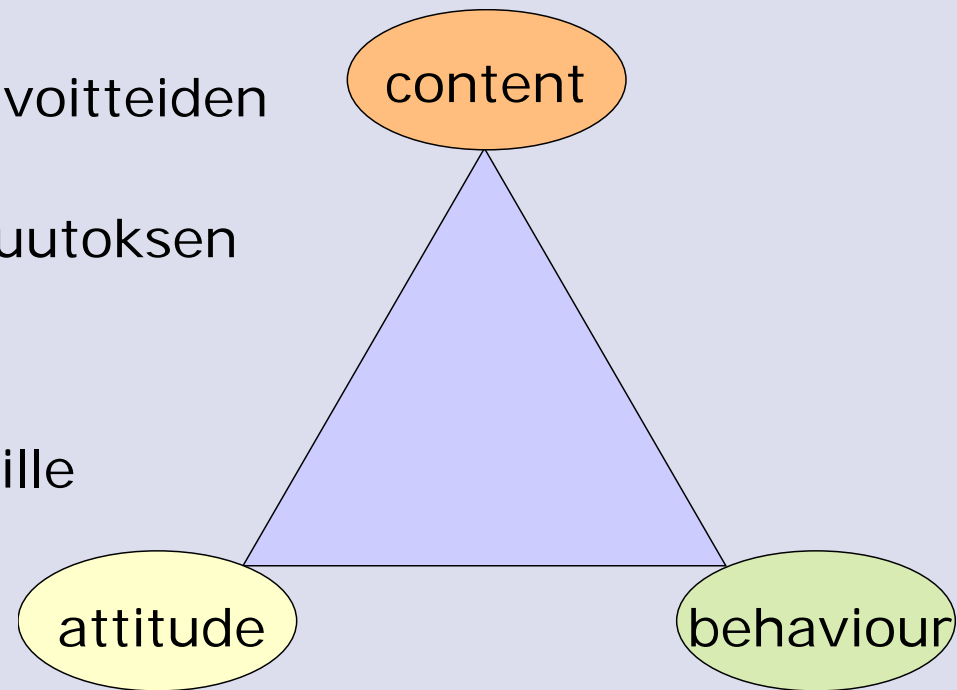
(Galtung 2002:8)

Holistinen näkemys rauhasta

3. Rauha kykynä käsitellä konflikteja

- **Mikä on konflikti?**
  - yhteensopimattomien tavoitteiden yhteentörmäys
  - neutraali, positiivisen muutoksen mahdollisuus
  - aina ja kaikkialla
  - mikrotasolta makrotasolle
- **Konfliktin ABC-kolmio**

(Galtung 1996)

Holistinen näkemys rauhasta

3. Rauha kykynä käsitellä konflikteja

- **Konfliktin neljä vaihetta** (Mitchell, Large 1997:5-6)

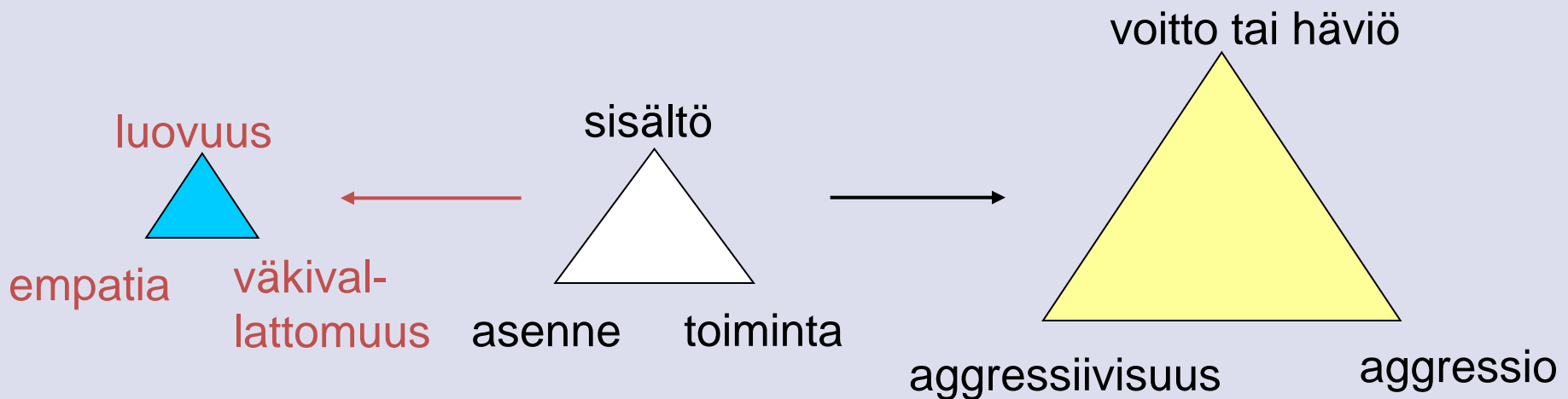
Isolation or cooperation	Beginning of conflict	Latent (hidden) conflict	Manifest (open) conflict
no contact, no interaction, complementary goals	existence of incompatible goals	recognition of incompatible goals	conflict behaviour to achieve goals

– Konflikti

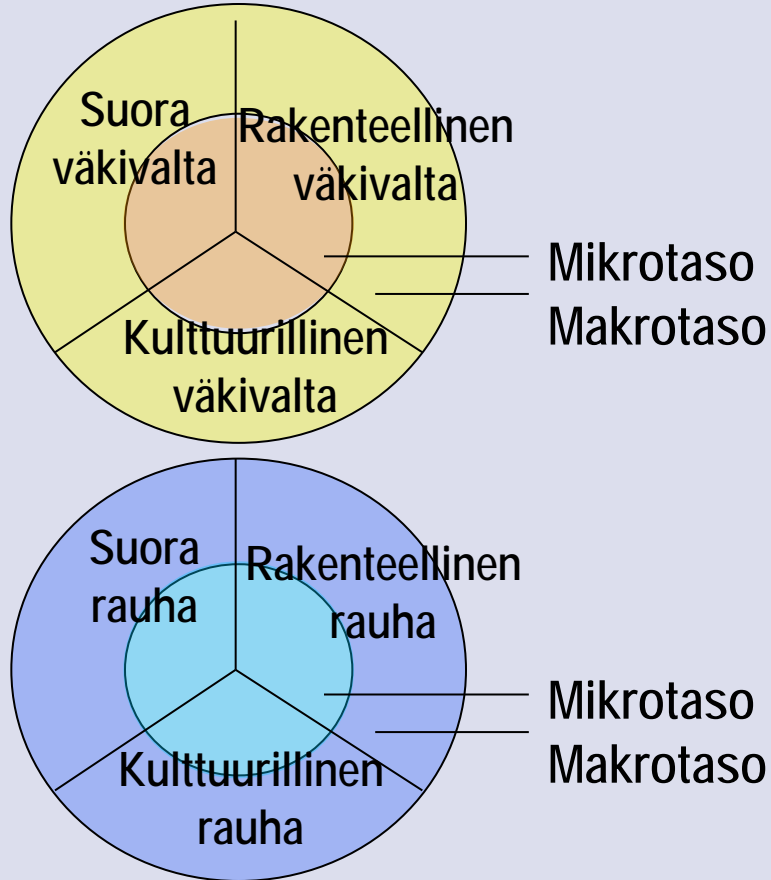
- voi liikkua kohti yltymistä tai laantumista
- voidaan käsitellä rauhallisoin tai väkivaltaisoin keinoin

Holistinen näkemys rauhasta

- Väkivalta
  - muuntaa konfliktin “suuriksi ongelmiksi”
  - ei johda oikeudenmukaiseen ja vakaaseen rauhaan
- **Rauha – kyky käsitellä konflikteja**

Mitä rauhantyö on ?

Rauhanomaiset interventiot

- suoran, rakenteellisen tai kulttuurillisen väkivallan vähentämiseksi tai hävittämiseksi
- harmonisten, yhteisiin etuihin perustuvien suhteiden ja rakenteiden luomiseksi
- yksilöiden ja yhteisöiden rauhankapasiteetin vahvistamiseksi

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Yhteiskunnallisen muutoksen rauhanomaiset keinot

- **Rauhanomainen protesti ja suostuttelu**
  - saartorengas tai rauhanomainen mielenosoitus
- **Sosiaalinen tottelemattomuus**
  - opiskelijat lakossa
- **Taloudellinen tottelemattomuus**
  - disinvestointi, sanktiot ja boikotit
  - työntekijöiden lakkotoimet
- **Poliittinen tottelemattomuus**
  - Gandhin kehoitus työn lopettamiseen brittiläisen hallinnon virkamiehille Intiassa
- **Rauhanomainen väliintulo**
  - Freedom Flotilla –laivasto, joka vei lääketieteellisiä tarvikkeita, ruokaa, rakennusmateriaaleja ja muita välttämättömyyksiä Gazaan

Johdatus Medical Peace Work -ajatukseen

Luku 1: Teoriaa rauhasta ja konflikteista

Luku 2: Medical Peace Work – vastaus väkivaltaiseen konfliktiin

Luku 3: Rauhantaitoja terveystyötä tekeville

Toimintakehys ja määritelmiä

- Mitä on terveysalan rauhantyö (Medical Peace Work)?

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Mitä terveysalan rauhantyö EI ole:

MEDICAL PEACE WORK

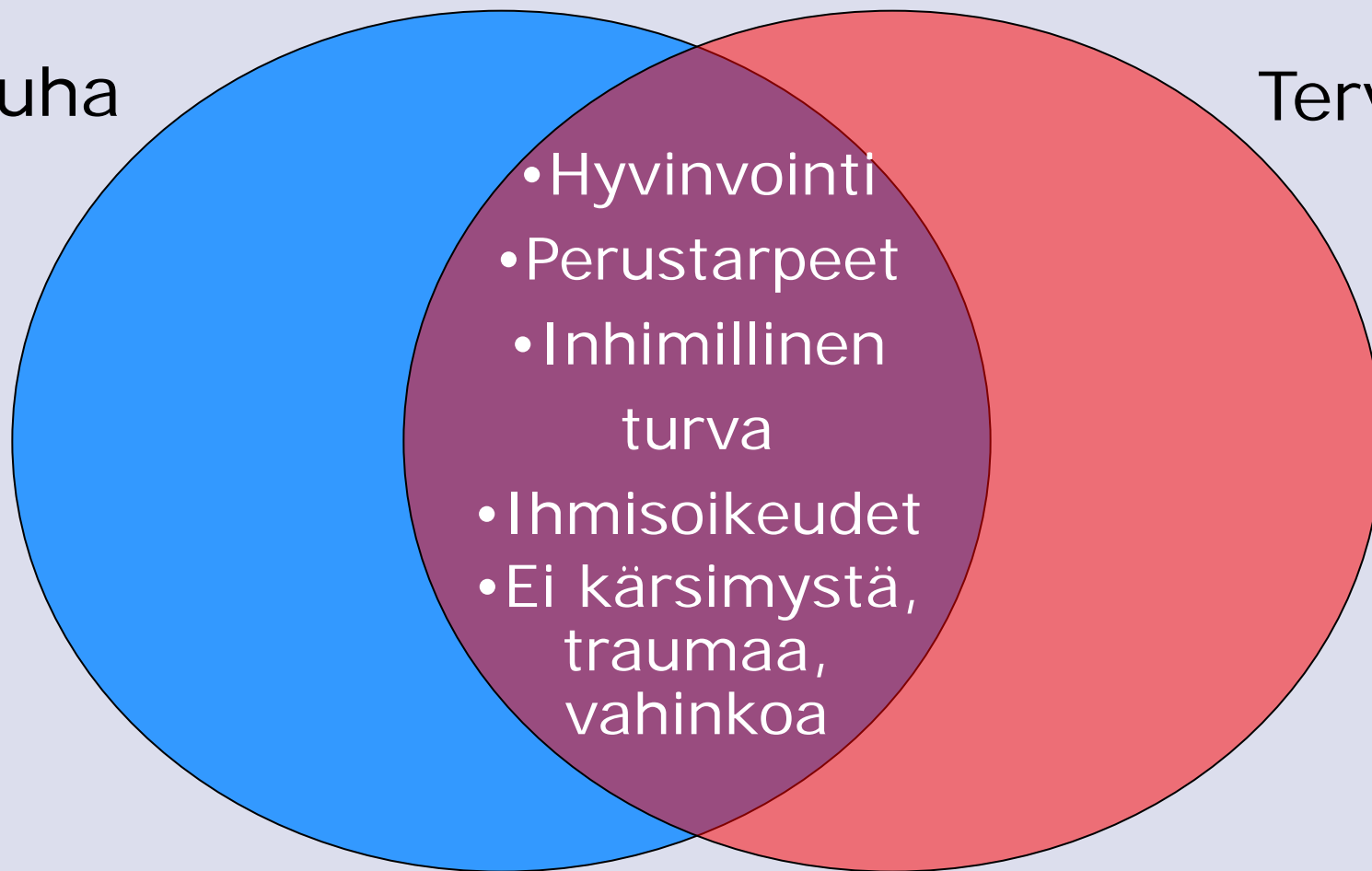
Education and Culture

Leonardo da Vinci

Rauhan ja terveyden holistiset määritelmät ovat limittäisiä

Rauha

Terveys

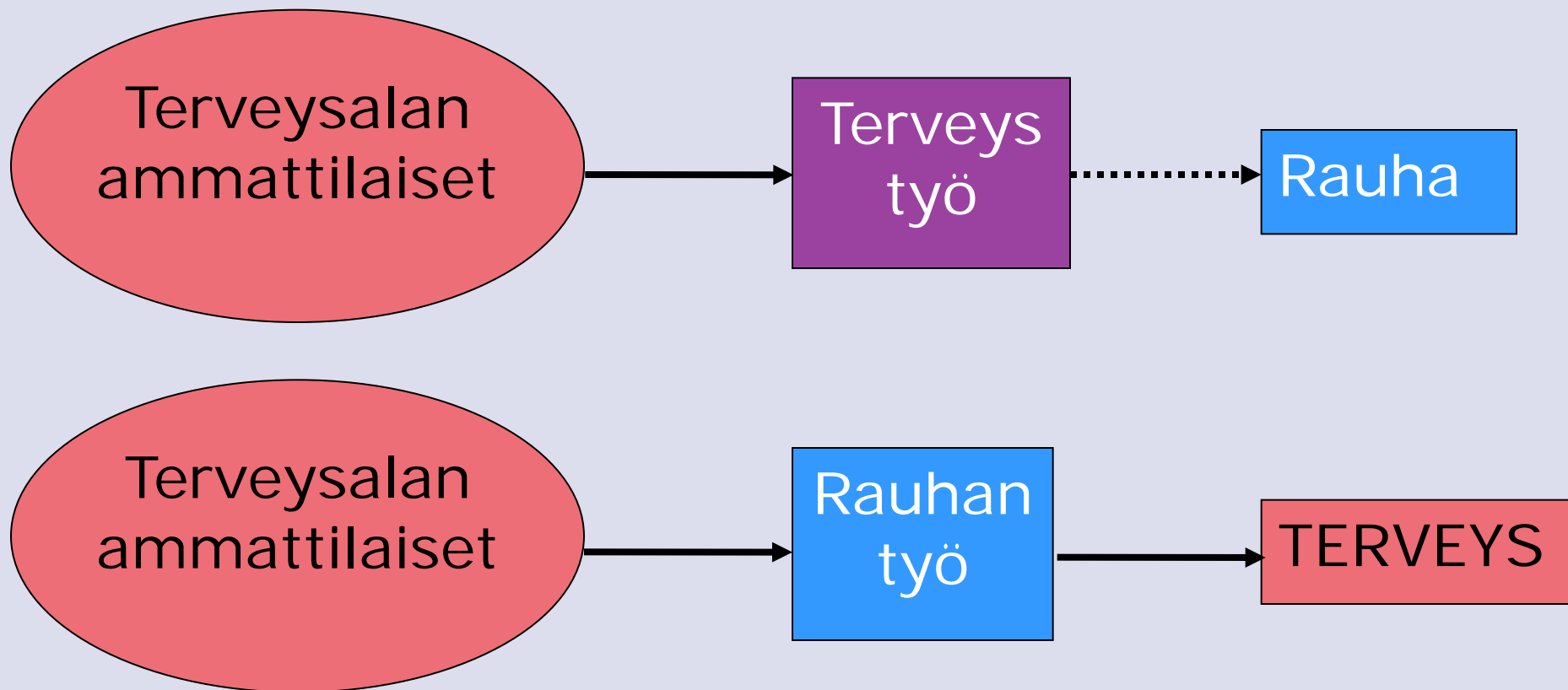
MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Implisiittinen ja eksplisiittinen terveysalan rauhantyö

Miksi terveysalan ammattilaiset käsittelevät rauhankysymyksiä?

1. Väkivalta kansanterveysongelmana
2. Terveysalan ammattilaiset väkivallan tekoriskissä
3. Terveystyö voi pahentaa konfliktitilannetta

Arvio kuolemista suoran väkivallan seurauksena maailmassa, v. 2000	
Henkirikokset	520 000
Itsemurhat	815 000
Sodat	310 000
Yhteensä	1 659 000

(WHO 2002: 10)

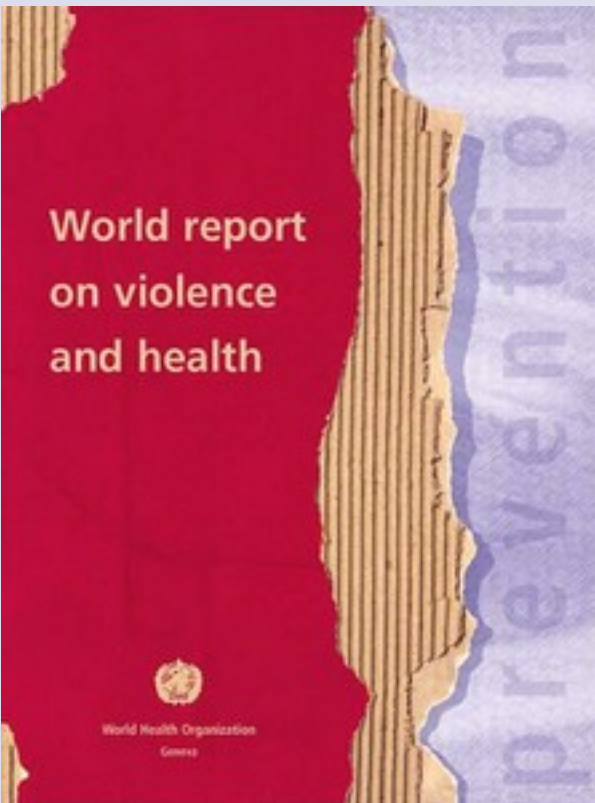
MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Väkivalta - kansanterveysongelma

“Väkivalta on usein ennustettavissa ja estettävissä. Kuten muutkin terveysongelmat, se ei jakaudu tasaisesti ihmisryhmien tai olosuhteiden välillä.

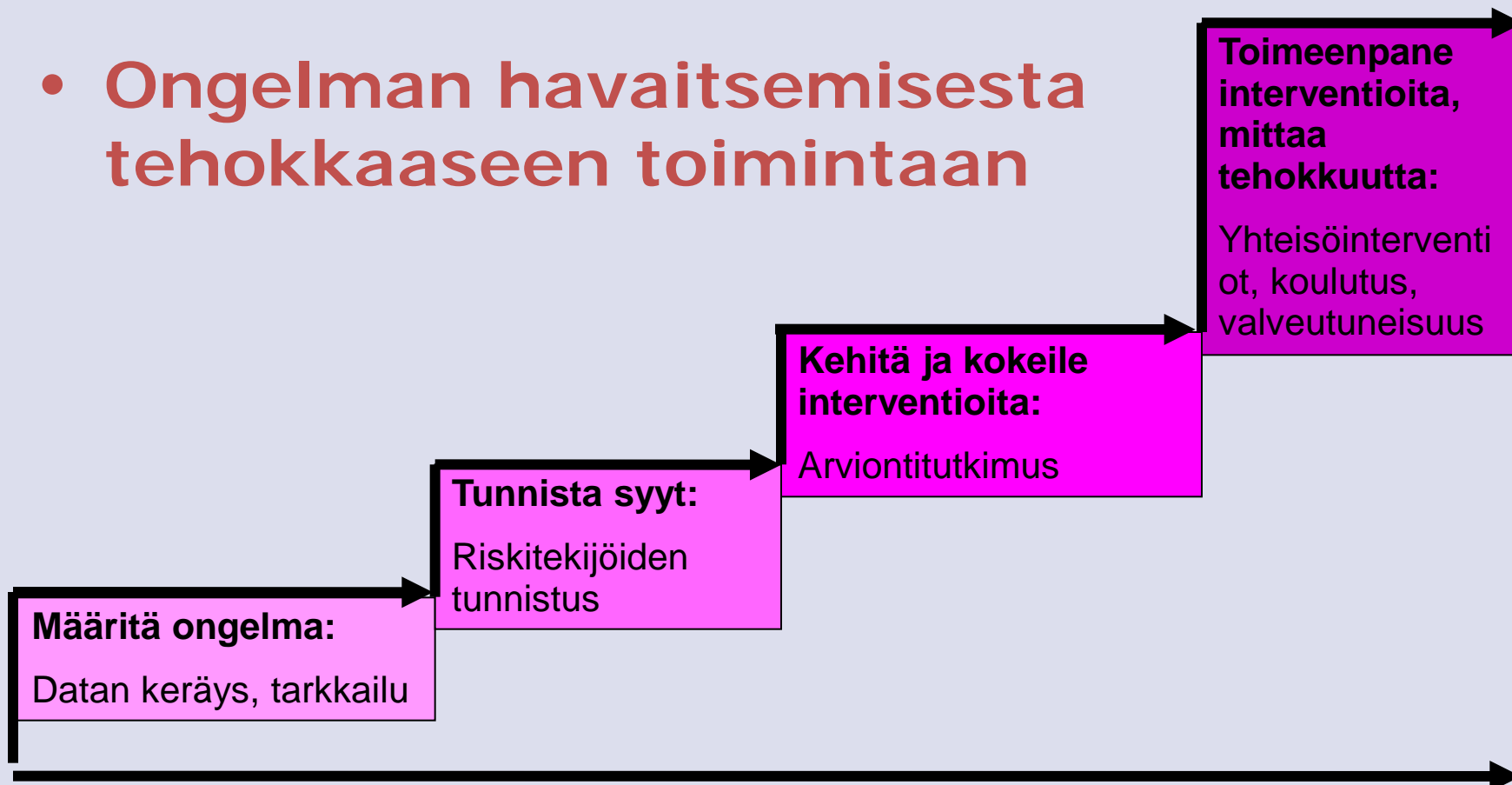
Monet väkivaltariskiä lisäävistä tekijöistä ovat samoja eri väkivallan muotojen välillä ja muokattavissa.”

Gro Harlem Brundtland
(WHO 2002)

Kansanterveydellinen lähestymistapa väkivaltaan

- **Ongelman havaitsemisesta tehokkaaseen toimintaan**

(Mukailtu, Mercy et al. 1993)

MEDICAL PEACE WORK

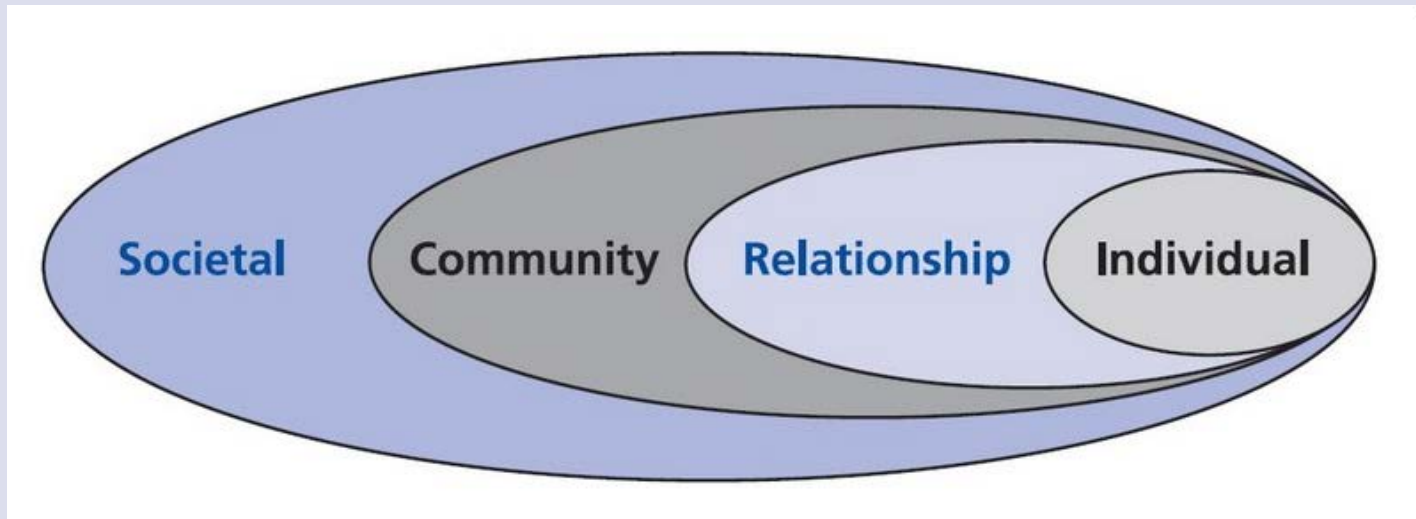

Education and Culture

Leonardo da Vinci

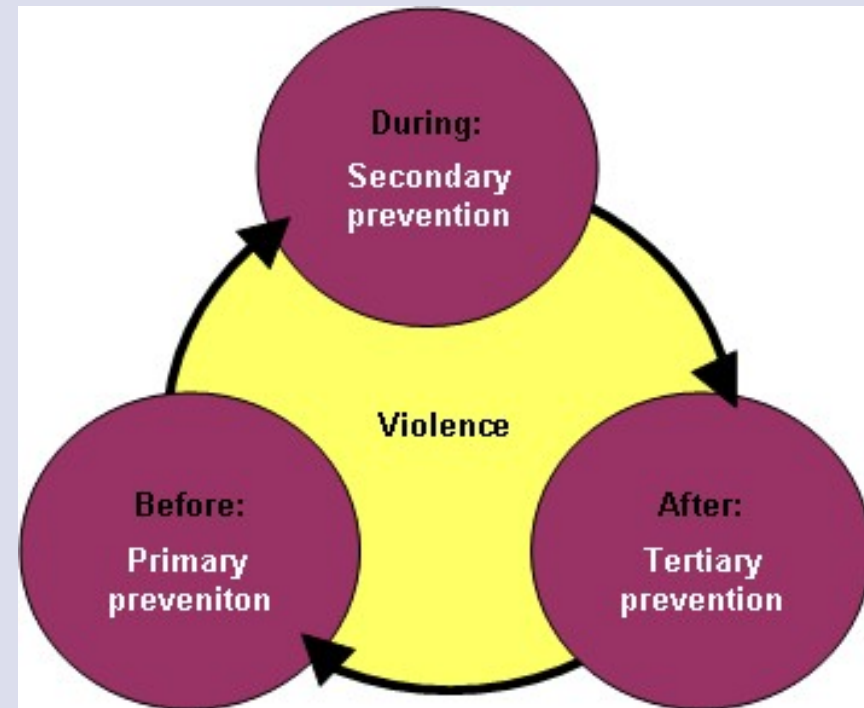
Riskitekijöiden tunnistaminen

- Väkivalta riski- ja suojaavien tekijöiden monimutkaisen, eri tasoilla tapahtuvan vuorovaikutuksen tuloksena
- Ekologinen malli (WHO 2002)

Rauhantyytön ajoitus

- Primaarinen ehkäisy
  - Riskitekijät ↓
  - Suojaavat tekijät ↑
- Sekundaarinen ehkäisy
  - Varhaiset varomerkit
  - Liennyttäminen
  - Konfliktin käsittely
- Tertiaarinen ehkäisy
  - Uudelleenrakennus
  - Ratkaiseminen
  - Sovinto

MEDICAL PEACE WORK

Education and Culture

Leonardo da Vinci

Rauhantyyön mekanismeja

1. Tilanteen uudelleen määrittely
2. Korkeamman tason yhteistoiminnalliset tavoitteet
3. Sovittelu ja konfliktin muuntaminen
4. Erimielisyys ja tottelemattomuus
5. Tiedon etsiminen ja jakaminen
6. Yhteiskuntarakenteiden uudelleen rakentaminen
7. Solidaarisuus ja tuki
8. Sosiaalinen toipuminen
9. Altruismiin vetoaminen ja sen lisääminen
10. Sodan tuhoisuuden rajoittaminen

(Santa Barbara & MacQueen 2004)

Terveysalan rauhantyon riskit ja rajoitteet

- (Väärin)käsitukset rauhantystä
  - Riski leimautua ideologiseksi, ääritoimijaksi, hajottavaksi tai riitaisaksi
  - Mahdollinen raja-aita terveystyötä tekevän ja potilaan, työnantajan tai rahoittajan välillä
  - Työ rauhan, ihmisoikeuksien, oikeuden, konfliktien sovittelun jne. puolesta: arkaluontoista ja vaarallista
- Puutteet taidoissa, tiedoissa ja asenteissa
- Rauhantystössä ei ole nopeita ja helppoja ratkaisuja

MPW-koulutusmateriaali

- Verkkopohjainen opetusresurssikeskus
- Seitsemän MPW-verkkokurssia
  - oppikirjaluvut
  - koekysymykset
  - ongelmälähtöiset e-oppimistapaukset

→ www.medicalpeacework.org

MPW-koulutusmateriaalin tavoitteet

- **Ehkäistä** sotaa, terroria, ihmisoikeusloukkauksia ja muuta vallan väärinkäyttöä.
- **Edistää** myötätuntoa, välittäviä ihmissuhteita, oikeudenmukaisia rakenteita ja rauhan kulttuuria.
- **Parantaa** terveystuloksia potilaille ja yhteisöille väkivaltaisissa olosuhteissa
- **Vahvistaa** terveysalan ammattilaisten taitoja rauhan- ja konfliktityössä

MPW-viitekehyksen piirteitä

- Holistinen näkemys rauhasta
  - Rauhantyö EI tapahdu vain ylimmällä tasolla
  - Rauhantyö EI tapahdu vain sotatoimialueilla
  - Rauhantyö EI ole vain rauhanaktivisteille
- Kansanterveydellinen lähestymistapa väkivaltaan ja rauhaan
- Eksplisiittistä rauhantyötä – TERVEYDEN vuoksi

Johdatus Medical Peace Work -ajatukseseen

Luku 1: Teoriaa rauhasta ja konflikteista

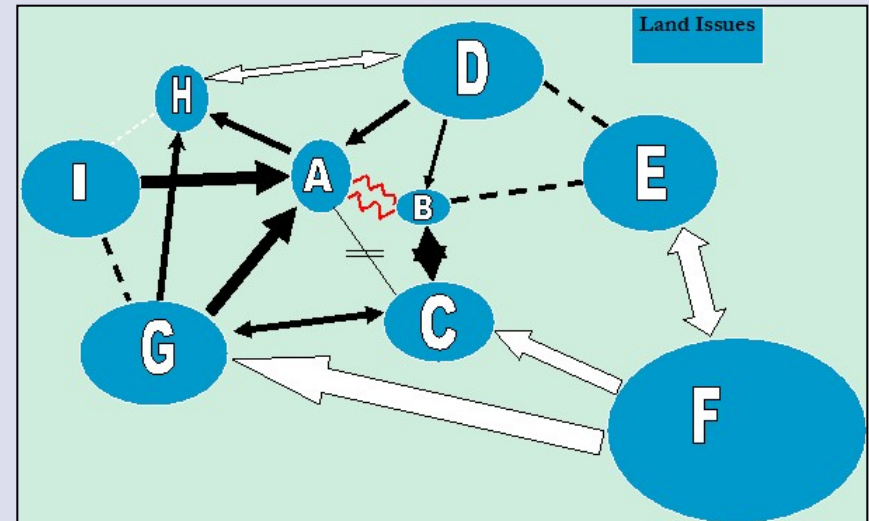
Luku 2: Medical Peace Work – vastaus väkivaltaiseen konfliktiin

Luku 3: Rauhantaitoja terveystyötä tekeville

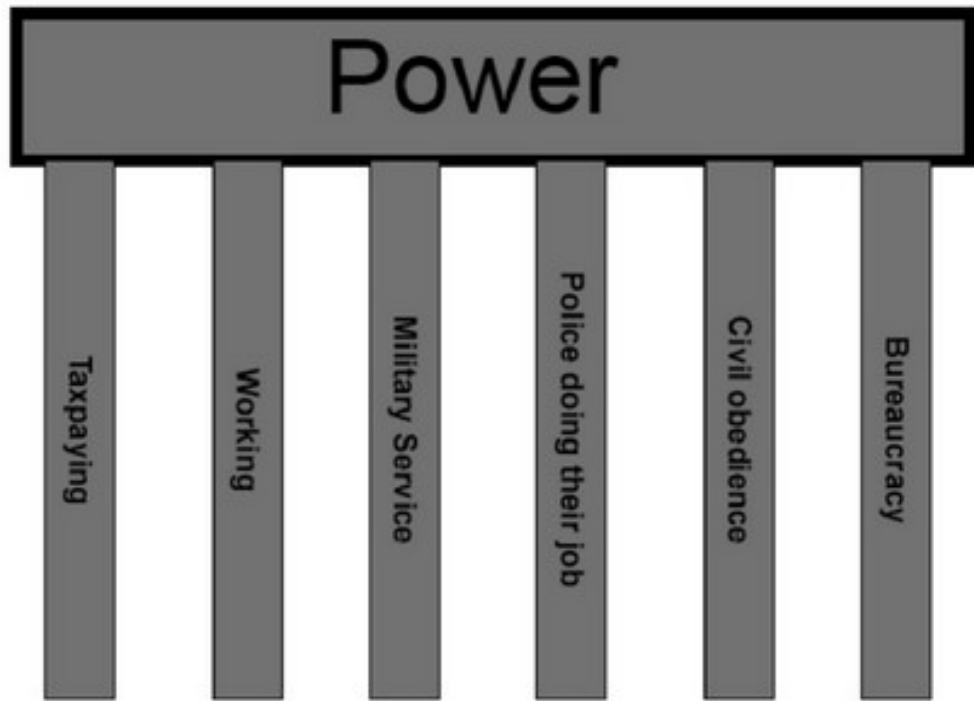
Konfliktianalyysi - oppimisprosessi

- yksityiskohtaisen kuvan muodostaminen tilanteesta
- rauhaa edistävien tekijöiden tunnistaminen
- Monia tapoja ja työkaluja:
  - konfliktin aikajana
  - konfliktikartta
  - ABC-kolmio
  - jne.

Rauhanomainen yhteiskunnallinen muutos

Useimmat yhteiskunnalliset liikkeet käyttävät rauhanomaisia keinoja.

Vallan pylväiden poistamisen keinoja:

- saarrot
- boikotit
- protestit, lakot
- mielenosoitukset
- kansalaistottelemattomuus
- katuperformanssi, jne.

MEDICAL PEACE WORK

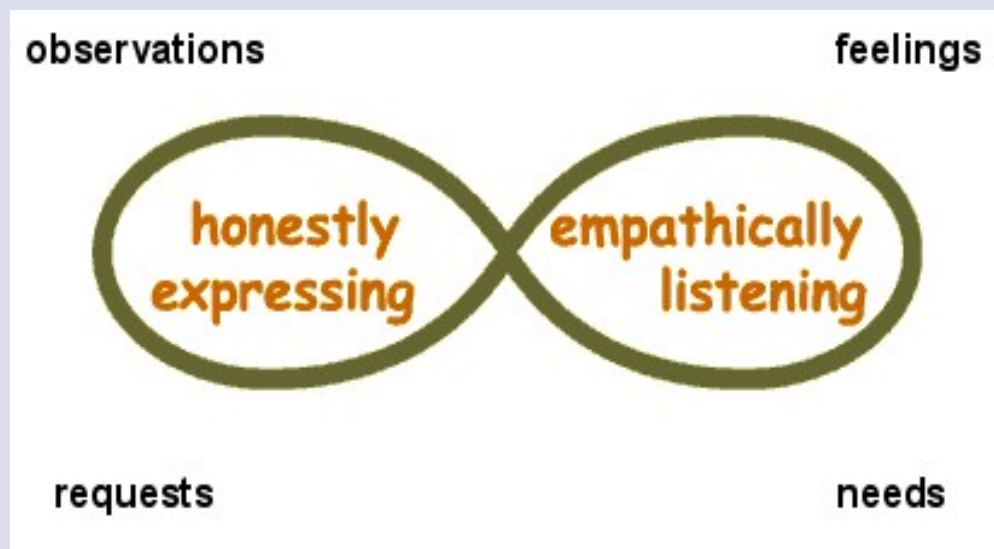
Education and Culture

Leonardo da Vinci

Rauhanomainen viestintä - Nonviolent Communication (NVC)

- filosofinen ja opetuksellinen työkalu ihmisten väliseen yhteydenpitoon
- Empatian asettaminen ajattelun ja viestinnän keskukseseen
- Neljä perustekijää rehelliseen ilmaisuun ja empaattiseen kuunteluun:

(malli mukautettu, Centre
for Nonviolent Communication)

Lähteet

- **Centre for Nonviolent Communication** www.cnvc.org
- Galtung J (1996). **Peace by peaceful means**: peace and conflict, development and civilisation. London, Prio/Sage.
- Galtung J (2002). **What is peace studies?** In Johansen J, Vambheim V (eds). Three papers by Johan Galtung. Tromsø, Centre for Peace Studies, University of Tromsø, Norway
- Large J (1997). **Considering conflict**. First consultative meeting on Health as a Bridge for Peace. Les Pensières, Annecy, WHO.
- Mercy J et al. (1993). **Public health policy for preventing violence**. Health Affairs. Winter: 7-29.
- **Merriam-Webster Online Dictionary** www.m-w.com
- Rosenberg M (2003). **Nonviolent communication**: a language of life. Encinitas, CA, Puddle Dancer Press.
- Santa Barbara J, MacQueen G (2004). **Peace through health**: key concepts. The Lancet 364: 384-5.
- WHO (2002). **World report on violence and health**. Geneva, WHO.

© **medicalpeacework.org 2012**

Tekijä Klaus Melf, graafinen profiili Philipp Bornschlegl, käännös Samuli Kangaslampi